

САВЕЗ ПЧЕЛАРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРНЕ ГОРЕ

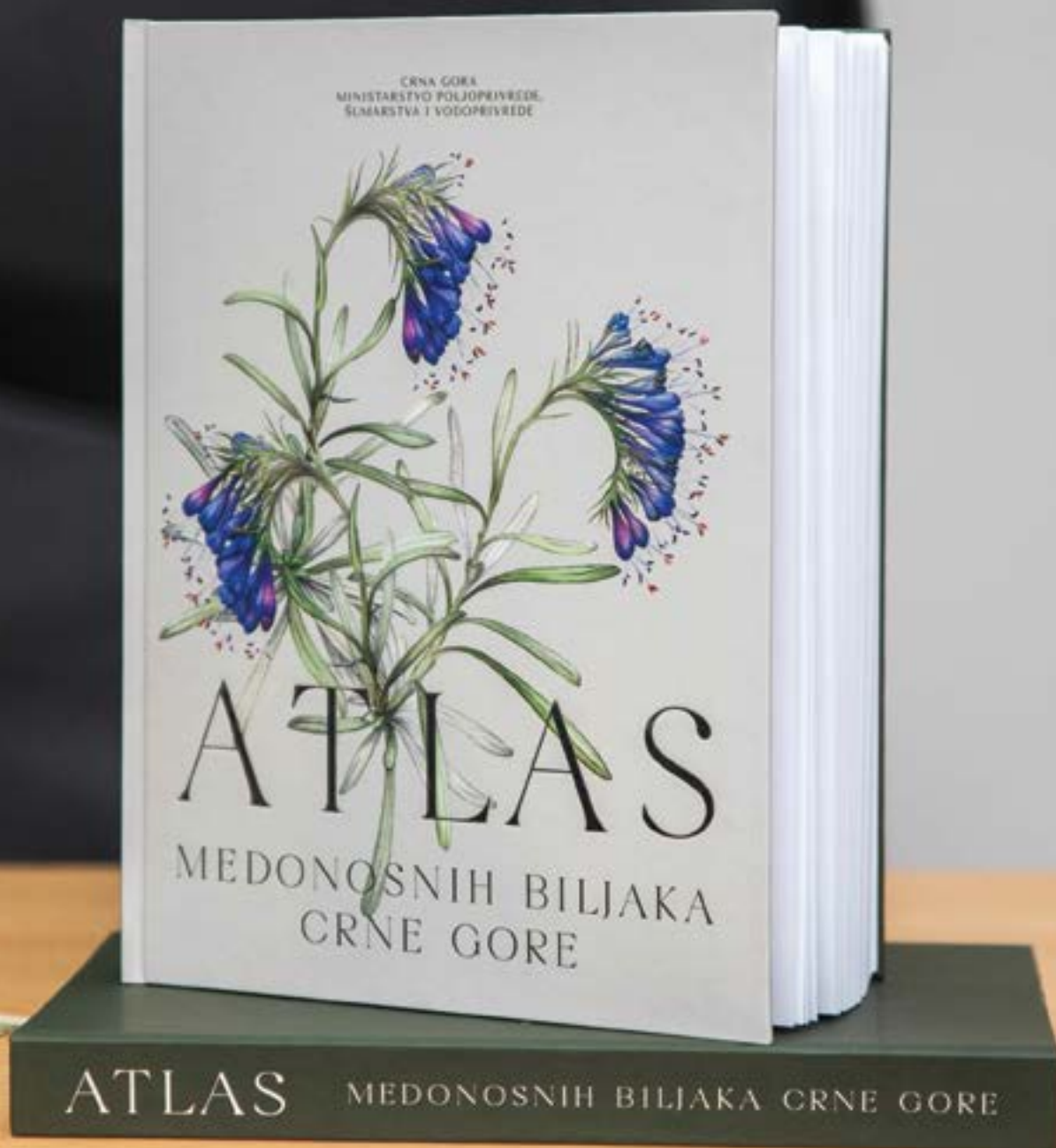
ПЧЕЛАРСТВО

ГОДИНА XXI * ПОДГОРИЦА, ЈУЛ 2023. * ЦИЈЕНА 1€ * ЗА ЧЛАНОВЕ УДРУЖЕЊА БЕСПЛАТАН

2023.
ЦРВЕНА
МАТИЦА

БРОЈ
258

ISSN 1800-5411

9 771800 541000 >

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem **QR koda** postajete član najbrojnije pčelarske Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim Javnim pozivima i regresima vezanih za pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne instrukcije, dokumentaciju i upustva i na taj način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne ponude iz Kuće meda. Kreiraćemo kataloge sa najpovoljnijim cijenama i popustima. Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelimo iskustva i savjete. Svi članovi grupe mogu komentarisati i učestvovati u raznovrsnim temama vezanim za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR KOD možete skenirati sa bilo kojom aplikacijom za skeniranje QR kodova.

 +382 68 844 333 @kucamedacg@gmail.com
 Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

U KUĆI MEDA 23. JUNA ODRŽANA PROMOCIJA REZULTATA KAPITALNOG PROJEKTA „IZRADA ATLASA MEDONOSNIH BILJAKA SA KATASTROM PČELINJAKA CRNE GORE“	4
U SELU KRUŠEVO KOD PLJEVALJA NA USLUZI GRAĐANIMA I TURISTIMA PRVA API-KOMORA	10
U DRUŠTVU SA POTENCIJALNIM PČELAROM RUSTOM LJUJKOVIĆEM	11
JULSKI RADOVI U PČELINJAKU	12
KRATAK UVOD O UZIMLJAVANJU I ZIMOVANJU PČELINJIH ZAJEDNICA	16
PČELARI BJELOPOLJSKOG UDRUŽENJA 25. MAJA OBILJEŽILI SVOJU SLAVU SPASOVAN	19
PRIJETI VELIKA OPASNOST OD MALOAZIJSKIH INSEKATA KOJI ZATAMNJUJU PČELARSKO NEBO	20
EKSPERTKINJA GORDANA DUVNJAK POSJETILA „KUĆU MEDA“	21
INOVACIJA GODINE U AGROBIZNIS SEKTORU	22
PORODICI ALEKSIĆ TRI ZLATNE MEDALJE ZA KVALITET MEDA	24
EDUKACIJA UZ ZABAVU I IGRU	25

АПЕЛ ПЧЕЛАРИМА: БЛАГОВРЕМЕНО ПОРУЧИТИ МАТИЦЕ

У складу са Јавним позивом о одабиру узгајивача матица, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је издало рјешења сљедећим узгајивачима: Слободану Радовићу, Радошу Станимировићу, Василију Боровићу, Ратку Жарићу, Блажу Варагићу, Ненаду Ивовићу, Милоју Вујашевићу, Николи Шестовићу, Бранку Ковачевићу, Елвири Реџепагић и Петру Цимбаљевићу. Тренутно узгајивачи раде пуним капацитетом и понуда матица је већа од потражње.

Досадашња пракса је показала да у другој половини сезоне опада понуда матица и тада настаје проблем око њихове расподеле, односно броја додијељених матица по пчеларским удружењима. Овом приликом апелујемо на пчеларе који планирају да организују набавку матица да поручбе изврше благовремено како би избјегли нелагодности око расподеле.

IMPRESUM

PČELARSTVO
STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK
IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH
ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:
Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:
Branislav Kadić (067991226)
e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
Danilo Vuković, Dragana Štović,
dr Mirjana Bojanić-Rašović,
Marjan Plantak, mr Radoslav Bele
Zečević, Sanida Šabotić

POKROVITELJ:
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

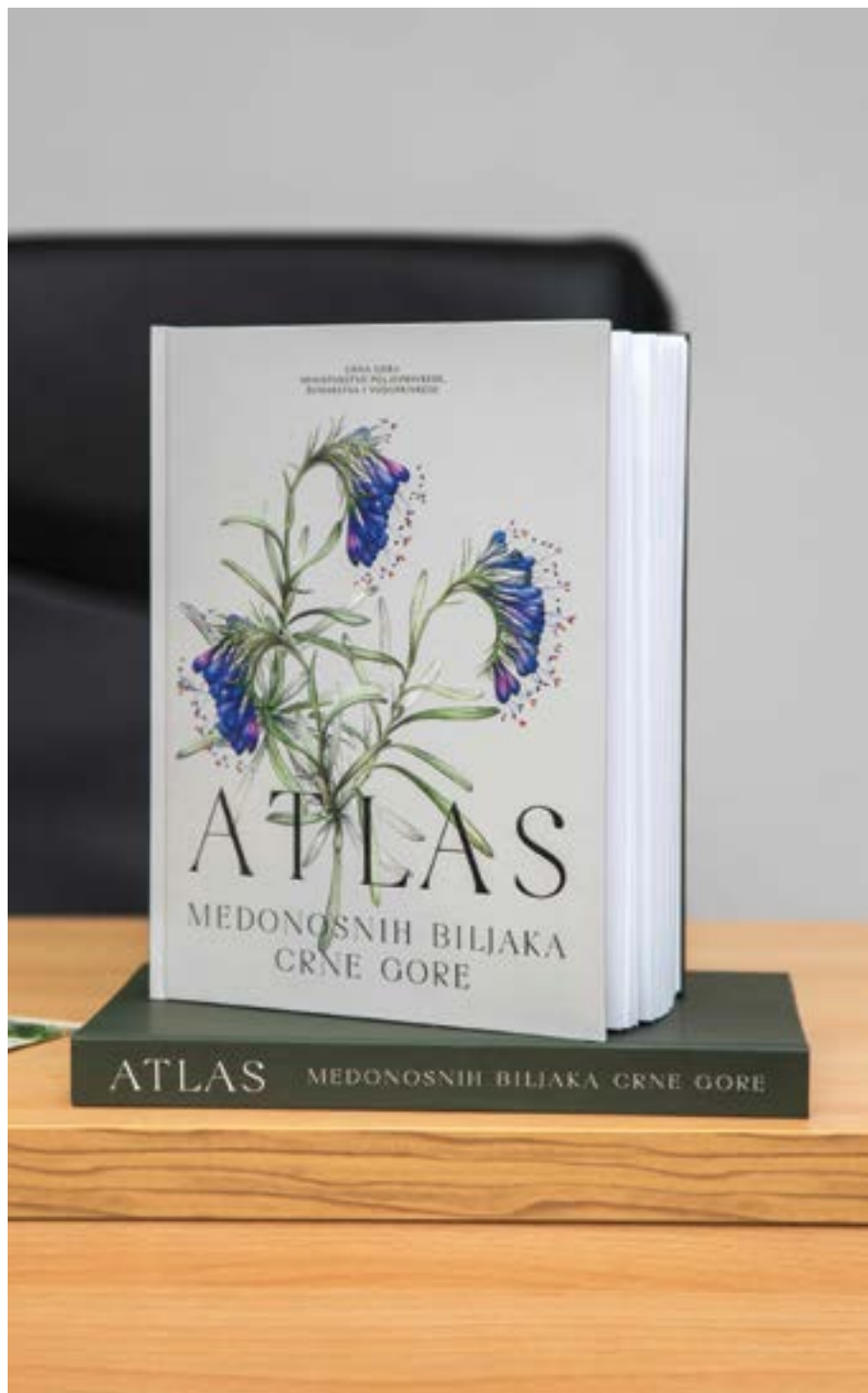
Adresa Redakcije:
Grbe bb, Danilovgrad;
ŽR 510-207440-72
CKB, Podgorica
Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01. 2001. godine "PČELARSTVO" je upisano u evidenciju javnih glasila Crne Gore. Aktom Republičkog sekretarijata za informacije 04/01-355/2001. godine časopis je oslobođen obaveza plaćanja poreza na promet.

ŠTAMPA:
HKS SPEKTAR
PODGORICA

VELIKA PODRŠKA U STVARANJU USLOVA ZA ODRŽIVI RAZVOJ PČELARSTVA

U „Kući meda” je 23. juna održana promocija kapitalnog projekta „Atlas medonosnih biljaka sa katastrom pčelinjaka Crne Gore” koji je, u okviru Drugog projekta institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede Crne Gore (MIDAS 2), finansirala Svjetska banka.

Pozdravljajući goste i sve prisutne, predsjednik SPOCG Radule Miljanić kazao je da je, zahvaljujući državnim i opštinskim institucijama te brojnim međunarodnim organizacijama, do sada dosta urađeno, kako za Savez tako i pčelarstvo uopšte.

O tome najbolje svjedoči osavremenjavanje ove prioritetne grane poljoprivrede sa značajnim brojem registrovanih pčelara u matičnom savezu i registru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, koji se uvećava iz godine u godinu. Na tome smo svima zahvalni i cijenimo njihove napore da se pčelarstvo unaprijedi u svim crnogorskim sredinama, kazao je, između ostalog Miljanić, apelujući da se nastavi sa aktivnostima kako bi katastar pčelinjaka bio kompletiran i pčelinjacima koji nijesu u registru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. On je, takođe, istakao da su svi učesnici projekta pružili maksimum znanja i energije kako bi se ovaj veoma zahtjevan posao priveo kraju.

NEPRESUŠNI RESURSI

Čestitajući na postignutim rezultatima prilikom izrade Atlasa, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimir Joković je istakao njegov značaj za sektor pčelarstva. On je kazao da je Crna Gora jedno od floristički najraznovrsnijih

balkanskih i evropskih područja, koje raspolaže velikim brojem različitih biljaka, dok je pčelarstvo sektor u poljoprivredi, u Crnoj Gori, gdje nijesu do kraja definisani resursi za razvoj.

Razvoj pčelarskog sektora u Crnoj Gori zasnovan je na prirodnim potencijalima. U poljoprivrednoj proizvodnji, kao što je ratarstvo i voćarstvo, nema medonosnih plantažnih biljaka, koje bi bile značajan izvor nektara ili polena. Cjelokupna pčelarska djelatnost zavisi od botaničke raznolikosti medonosne flore, njene prostorne rasprostranjenosti i pedoloških karakteristika zemljišta. Dodatan rizik čine uticaj klimatskih promjena koje obilježavaju periodi suše ili obilnih padavina, kazao je ministar i dodao da se stoga pristupilo realizaciji ovog projekta, kako bi stvorili uslove za održivi ekonomski razvoj pčelarstva, zasnovan na održivom upravljanju pčelarskom proizvodnjom i planskom korišćenju prirodnih resursa, koji će doprinijeti značajnijem povećanju pčelarske proizvodnje u Crnoj Gori.

Joković je podsjetio da kada je pripreman projektni zadatak, na osnovu iskustava sa terena, tražilo se da se opiše 27 dominantnih medonosnih biljaka.

Međutim, prilikom terenskog rada na izradi Atlasa medonosnog bilja utvrđeno je i izdvojeno 130 medonosnih vrsta i rodova kao posebno značajno i opisano u publikaciji. Za ove vrste je dat kartografski prikaz rasprostranjenosti u Crnoj Gori i ostale informacije relevantne sa aspekta pčelarstva, dodao je Joković. Kao važan segment publikacije, on je istakao svesku polena najznačajnijih medonosnih biljaka u našoj zemlji, neophodnih u postupku zaštite autentičnosti ili geografskog porijekla crnogorskog meda, a koji su od posebnog značaja za izradu specifikacije u postupku zaštite meda.

Takođe, značajan segment ovog projekta je i izrada katastra pčelinjaka, gdje su popisani stacionirani pčelinjaci sa lokacijom korištenjem GPS-a, što je pretočeno u kartu Crne Gore u elektronskom obliku, sa mogućnošću nadogradnje, u koju su unešeni dobijeni podaci za svaki pčelinjak i njegovog vlasnika, a to će

AUTORI PUBLIKACIJE

Autori publikacije „Atlas medonosnih biljaka sa katastrom pčelinjaka Crne Gore“ su: dr Jelena Beloica, dr Boris Radak, dr Milan Medarević, dr Goran Anačkov, dr Ružica Igić, dr Dragica Vilotić, dr Predrag Miljković, dr Predrag Radišić, dr Bojana Bokić, dr Snežana Vuksanović, MSc Mirjana Ivanov, dr Mirjam Vujadinović-Mandić, dr Snežana Belanović-Simić, dr Mirko Knežević, Boro Vujošević, dr Slađan Rašić, dr Boris Radić, dr Dragana Čavlović, MSc Milica Caković, dr Milić Čurović, dr Jelena Lazarević, dr Milica Aćimović i dr Milica Rat.

nam biti osnova za kreiranje mjera podrške u pčelarstvu. Takođe će se pomoći i pčelarima da planiraju svoju proizvodnju, dodao je ministar. On je izrazio posebnu zahvalnost konzorcijumu, odnosno ljudima koji su pristupili poslu odgovorno i kao veliki entuzijasti uradili ga na veoma kvalitetan način, kao i partneru, Savezu pčelarskih organizacija Crne Gore, koji je inicirao ovaj projekat. Joković je podsjetio da „pčelarstvo kod nas ima dugu i bogatu tradiciju, predstavlja značajnu oblast kojoj poklanjamo punu pažnju“.

-Kreirajući brojne podsticajne mjere, pomažemo sektor pčelarstva. Ove godine smo opredijelili značajnu podršku za ovaj sektor, najveću do sada. Modifikovali smo određeni broj mjera kako bi omogućili pčelarima da što lakše dođu do podrške. Nadamo se da ćemo na ovaj način doprinijeti daljoj afirmaciji pčelarstva, kao i podizanju svijesti o značaju pčela i podstaknuti mlade ljude da drugačije gledaju na pčelu i počnu da se bave pčelarstvom, kazao je on, dodajući

da je veliki broj prisutnih pokazatelj kolika je njihova želja da doprinesu razvoju pčelarstva.

Sa pravom možemo da kažemo da je sektor pčelarstva prepoznatljiv po kvalitetu i postao je jedan od sektora u poljoprivredi koji doprinosi rastu konkurentnosti. O pčelarstvu se ne misli više kao o hobbiju, nego o važnom sektoru poljoprivrede koji sve većem broju pčelara donosi značajne prihode, kazao je Joković i podsjetio da je resorno ministarstvo pokrenulo i realizovalo brojne aktivnosti kako bi unaprijedili ovaj sektor.

Prisutno je veliko interesovanje za sve segmente podrške koju smo ove godine opredijelili, što je veoma pozitivno. Potrudili smo se da omogućimo podršku za sve inpute koji su neophodni za bavljenje pčelarstvom. Osim što realizujemo ovogodišnje agrobudžetske mjere, nastavljamo i sa školom pčelarstva. Nastava će se odvijati ovdje, u „Kući meda“, pri čemu će pčelari imati mogućnost da se adekvatno edukuju i dobiju stručnu kvalifikaciju na nivou ne-

formalnog obrazovanja, dodao je on i najavio plan realizacije studijske posjete u nekoj od zemalja u kojoj je razvijeno pčelarstvo, kao i mnoge druge aktivnosti koje doprinose razvoju ovog sektora, te i da će nastaviti sa novim projektima koji će doprinijeti razvoju pčelarstva.

PODRŠKA SVJETSKE BANKE

Predstavnica Svjetske banke, koja finansira, Silvija Mauri je kazala da joj čini veliku čast da u ime banke predstavi jedan od rezultata Drugog projekta institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede (MIDAS2).

Ovo je rezultat saradnje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore i Svjetske banke u podršci daljem unapređenju konkurentnosti crnogorskog pčelarskog sektora. Ova podrška je na neki način nastavak one koju je prvi MIDAS pružio Savezu prije nekoliko godina, kada je za tek izgrađenu Kuću meda nabavljena oprema koja je pomogla Savezu u postizanju vizije za ovu kuću. Čuli smo o važnosti pčelarskog sektora i ovom prekrasnom atlasu na koji smo svi jako ponosni, kazala je

Mauri, ističući važnost zajedničkog rada Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore, Ministarstva i Banke u ostvarivanju zajedničkog cilja.

Naime, ova aktivnost nije bila predviđena pri izradi projekta zbog brojnih prioriteta i potreba sektora. Međutim, kada jedna nacionalna asocijacija, kao što je Savez, predstavi i obrazloži važnost aktivnosti, kada postoji jasna vizija ciljeva koje treba postići za rast poljoprivrednog sektora, u tom slučaju postaje gotovo imperativ podržati takvu inicijativu. Atlas medonosnog bilja, koji obuhvata medonosne botaničke vrste cijele teritorije države i katastar pčelinjaka, predstavlja osnovu za dalji ekonomski održivi razvoj pčelarskog sektora Crne Gore. Ova aktivnost će omogućiti sprovođenje pravilnika o vođenju katastra pčelinje paše i pčelarskog pašnog reda, kazala je Mauri i dodala da je jako važno što će se omogućiti korištenje geografske oznake proizvedenog meda što osigurava dodatnu vrijednost i sertifikaciju kvaliteta proizvedenog meda. Ona je kazala da je veoma lijepo vidjeti veliko interesovanje sektora i biti dio njegovog daljeg razvoja.

Nadamo se da će ovaj primjer

snažnog profesionalnog i motivisanog udruženja moći slijediti i druge organizacije iz sektora poljoprivrede i ribarstva. Nadamo se da Ministarstvo može da promovise ovaj model i da je spremno za dalji rad sa vama, zaključila je Mauri.

NOVA ZNANJA I VJEŠTINE

O značaju pomenutog projekta za sektor pčelarstva prisutnima se, u ime Saveza pčelara, obratio Marijan Plantak koji je kazao da je veoma zadovoljan završetkom dijela posla, te da je Atlas početna faza koju su kreirali da bi obezbijedili budućnost pčelarstva u Crnoj Gori. On je podsjetio da, kada se krenulo u projekat izgradnje Kuće meda, nijesu razmišljali o projektu koji ima fizički karakter.

Ne, kreirali smo ga kao projekat bez kraja. Projekat koji je trebao da obezbijedi pune kompetencije Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kao našoj krovnoj kući i koji je trebalo da obezbijedi pune kompetencije Savezu. Zašto kompetencije Savezu? Upravo radi toga što, kada krenete u ovakav projekat kao što je Kuća meda, vi morate sticati

novе vještine, nova znanja da biste bili ravnopravan partner u cijeloj priči. Zašto nam je bio potreban Atlas medonosnog bilja? Moramo povećati znanje i vještine pčelara jer u Crnoj Gori nema medonosnih monokultura. Pčelarski sektor zavisi od biodiverziteta, od njegovog očuvanja. Ako imate biodiverzitet u kojem imate više od tri hiljade botaničkih vrsta, u kojem imate dvije stotine dvanaest balkanskih endema, kao pčelar imate potrebu da vidite šta je medonosno u tom bogatstvu. Sa ovim atlasom smo dobili ono što smo htjeli, kazao je Plantak, ujedno se zahvaljući profesoru Medareviću i njegovom timu. On je kazao da je u početku bilo određenih nedoumica, ali kako je posao privođen kraju, on sada predstavlja veliko zadovoljstvo.

Šta je ovdje još vrlo važno? Važno je da smo sa ovim atlasom obezbijedili uslove da povećamo dodatnu vrijednost medova koje proizvodimo. Na koji način? Na taj način što kroz ovaj atlas dobijamo osnovu za izradu specifikacija za zaštitu geografskog porijekla ili izvornosti naših medova. Takođe, ovaj atlas gledam kao udžbenik koji se neće koristiti samo u savezu pčelara. Očekujem da je ovo priručnik za naše univerzitete, srednje škole, za obrazovanje botaničara, agronoma. Ovo je ogromno poštovanje „Kući meda“ i Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, koji je dao podršku. S druge strane, zahvalni smo Svjetskoj banci koja je, u obilju projekata, pod velikim pritiscima, prepoznala značaj ovoga projekta i pružila nam materijalnu podršku. Nadam se da ćemo i u narednim fazama, jer projekat nije završen do kraja, graditi ga i dograđivati, imati vašu i podršku resornog ministarstva, kazao je Plantak.

BOTANIČKI RAJ

Prof. dr Milan Medarević, rukovodilac projekta, kazao je, zahvaljujući svima koji su na bilo koji način učestvovali u projektu, da je u svojoj osnovnoj postavci cilj bio da se utvrdi atlas medonosnog bilja i katastar pčelinjaka te stvaranje uslova za ekološki razvoj pčelarstva.

Lako se došlo do ovog cilja. Pčelarstvo, prije svega kao humana grana, sastavni je dio strategija koje su danas prisutne u okviru ovog ministarstva koje je naš domaćin. Sastavni je dio strategije u razvoju šumarstva, ruralnog razvoja i strategije razvoja poljoprivrede. To su tri integrisane strategije sveobuhvatnog karaktera. Atlas, između ostalog, obuhvata spisak, prostor i distribuciju, zatim klimatske promjene i klimu, same karakteristike područja u kome se projekat realizovao, zatim izradu katastra medonosnih biljaka i pčelinjaka, kao i izgradnju kapaciteta za konačne korisnike. Zašto

atlas u naslovu? Znamo da je atlas najočiglednije učilo koje nam je na raspolaganju jer tu je slikom pokriveno ono što nas interesuje. Dovoljno je da vidite ono ispred sebe. To je jasan sadržaj i jasna poruka, kazao je, između ostalog, Medarević i dodao da je vrlo bitno nastaviti ovaj posao jer iz ovoga treba da nastanu neki novi projekti, odnosno novi zadaci.

Dio tima, odnosno saradnik na projektu za izradu ovog atlasa bio je i dr Goran Anačkov, profesor na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, šef Katedre za biologiju i ekologiju.

Ne znate gdje je kraj kada pričate o flori u Crnoj Gori o kojoj smo mi iz ravnice čitali i učili na spisima starih botaničara, djelima uvaženog akademika Vukića Pulevića, nosioca istraživanja botanike u Crnoj Gori, i

istraživanja naših kolegica. Herbarijum u Novom Sadu sadrži najviše primjeraka iz Crne Gore, posebno iz Primorja, iz Boke Kotorske. Dakako smo i prepoznati kao neko ko poznaje floru ovog područja. Dakle izuzetno duga tradicija dovođenja studenata u Crnu Goru iz ravnice, izuzetno duga tradicija istraživanja flore Crne Gore nekako nas je usmjerila baš na ovaj put. Mi smo jako srećni zbog toga. Učinili ste nam uslugu što ste nas angažovali. Ovo je poklon da budemo dio ovog projekta, dio ovog tima koji je vodio profesor Medarović. U tom zadovoljstvu mi smo pronašli veliki broj momenata

koji su za našu botaničku nauku novost. I u toj sintezi rada na nauci i na struci, upravo je ono što mi od ovog atlasa očekujemo. Ovo je izuzetan projekat koji može biti primjer drugim pčelarskim udruženjima, ne samo ovdje, nego i šire. Liderstvo Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u ovom slučaju je takođe za primjer u šta se treba investirati pametno i gdje se nalazi ta sinteza nauke i onoga što nauka iz prirode može da pokaže. Knjiga je nešto što svi vole. Nadam se da će ovakav atlas zaživjeti i u Srbiji, odakle dolazimo, prije svega u našoj sjevernoj pokrajini Vojvodini odakle smo pošli u šetnju ovim crnogorskim stazama. Običi svaki kutak Crne Gore je izazov. Svaki dan možete pronaći nešto novo. Na njenom prostoru, u odnosu na površinu zemlje, najveći

je stepen biološkog diverziteta od balkanskih zemalja. Odnos površine i vrsta pokazuje koliko je bogatstvo tog područja, kazao je Anačkov i naglasio da je Crna Gora za njega pravi botanički raj.

NAJZNAČAJNIJE VRSTE

Doktor Jelena Belojica, vanredna profesorica Šumarskog fakulteta, kazala je da je zadatak tima bio izrada publikacije – katastra medonosnog bilja, odnosno elektronske forme podataka, koju nosi ova publikacija, tj. da popišu pčelinjake Crne Gore i omoguće da se ovi podaci postave na platformu koja je u izradi.

Što se tiče ovog projekta mislim da je važno da naglasimo da smo u samom startu vodili računa o kompleksnosti metodologije koju je trebalo uključiti kako bismo od ovih 3600 vrsta, od ovog bogatstva, izdvojili one koje su najznačajnije sa aspekta pčelinje paše, kazala je Beloica. Prema njenim riječima, prikupljali su podatke na šest izvora, digitalizacijom postojećih baza podataka svih prethodnih istraživanja, zatim na terenu tokom dvije godine, anketirali pčelare... Sve ove podatke je trebalo preklopiti, izdvojiti najznačajnije vrste i publikovati. Zadatak je bio da predstavimo 27 medonosnih biljaka, a izdvojili smo 137 koje su najznačajnije za pčelinju pašu u Crnoj Gori. Ukupno smo evidentirali 551 vrstu i 32 roda značajna sa aspekta pčelarenja.

Što se tiče same publikacije ona ima u uvodnom dijelu opis prirodnih karakteristika Crne Gore, koje su bile neizbježne da se opišu zbog zanimljivosti i osobenosti koje nose. Zatim su date opisane vrste, lista medonosnih vrsta za koje su navedeni latinski, engleski i domaći nazivi kao i ocjena za proizvodnju nektara, polena, medljike i specifičnost meda koje one daju. Takođe smo na terenu prikupili veliki broj uzoraka polena, zahvaljujući prof. dr Predragu Radišiću, koji je, kao i ostatak tima, imao veliki entuzijazam da sve to prikaže, pa smo bili prosto prinuđeni da otvorimo još jedno poglavlje u publikaciji i prikažemo svesku po-

lena. Što se tiče samog izbora vrsta i njihovog prezentovanja u publikaciji preklapili smo sve ove informacije: njihovo vrijeme cvjetanja, količinu nektara i polena koje daju, prisustvo i dominaciju na terenu. To je izrodilo sa 130 vrsta i 30 rodova, kazala je Beloica. Ona je dodala da postoji velika raznovrsnost prisustva vrsta od juga prema sjeveru, te da je opravdan zaključak Plantaka kada je govorio o specifičnosti pojedinih medova i mikroregiona koji zavrjeđuju veliku pažnju koju im treba posvetiti u narednom periodu.

Vrste su prikazane na tri načina. Najznačajnije i najdominantnije vrste su prikazane: ilustracijama, fotografijama, kartama distribucije, fotografijama polena kao i ocjenama nektara, polena, medljike i specifičnostima koje daju za med. Što se tiče katastra koji je bio naš drugi zadatak, on ima 6920 unosa. Dakle na 6920 lokacija smo zabilježili medonosne vrste, zatim u knjizi se nalaze i karte sa podacima..., upoznala je sa sadržajem knjige Beloica. Prema njenim riječima, katastar pčelinjaka ne može biti nikada završen zbog promjena koje se dešavaju u njemu, zato što je to, kako je kazala, vrlo živa baza. Do sada su kontaktirali i popisali preko 2500 pčelara.

Boro Vujošević je, govoreći o izradi katastra, kazao da će pravo pristupa katastru medonosnih biljaka imati svi registrovani pčelari.

Svaki pčelar moći će da pristupi svom nalogu da vidi koji podaci su unešeni za njega i da, u slučaju da želi da promijeni neki od njih, može da podnese zahtjev za njihovu promjenu. Mi smo predvidjeli da, kada već popisujemo pčelare, uzimamo koordinate i sa lokacija njihovih selećih pčela, tako da smo popisali 2806 lokacija i očekujemo kada platforma bude u potpunosti gotova (softverski dio), pčelarima bude podijeljeno korisničko ime. Vjerujemo da će ta platforma zaživjeti na pravi način. Do tada, predložili smo izradu priručnika za pomoć i implementaciju katastra pčelinjaka Saveza pčelarskih organizacija i resornom ministarstvu, kako da ažuriraju podatke, upoznao je Vujošević prisutne sa korišćenjem platforme.

PLATFORMA

Za kreiranje ove platforme zaduženo je resorno ministarstvo uz podršku Svjetske banke. Snabdjevena je podacima katastra medonosnih biljaka. Pohranjivanje podataka pčelinjaka je u toku i do jeseni se očekuje da će baza biti oformljena. U narednom periodu radiće se strategija ažiriranja podataka. Katastar bilja će biti dostupan pčelarima, a moći će da nađu i onlajn verziju ovog atlasa pojedinačno za svaku vrstu i distribuciju, i ujedno pročitaju o njenim karakteristikama. Publikacija će biti dostupna u elektronskoj formi u vidu atlasa i biće dostupna svim registrovanim pčelarima na korišćenje.

Na kraju, Predrag Radišić, doktor i profesor sa Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu, zahvalio se što je angažovan na projektu i što je, kada je projekat već prihvaćen, dozvoljeno ubacivanje polena kao posebnog poglavlja u Atlasu.

- Zahvaljujem na razumijevanju da jedan takav dio uđe u knjigu, a radi se o 70 vrsta polena koji su opisani, što nije bio lak zadatak za one koji su radili na projektu, kazao je Radišić.

Prodaja publikacije se očekuje od septembra, a svim registrovanim pčelarima biće dostupna i u elektronskoj formi na korišćenje.

G. M.

ИНХАЛИРАЊЕ ЛЈЕКОВИТИМ ВАЗДУХОМ ИЗ КОШНИЦА

Повратак на село током љетњих мјесеци многим Пљевљацима представља одмор од стреса, свакодневице и борбе за егзистенцију, а неким и могућност додатне зараде.

Један од многих становника овога краја који са својом струком електромеханичара није могао да добије стално запослење је Веско Крвавац (48). Веско је радио у трговини, затим као курир у суду, 11 година у дрвопреради, а двије и по године у Словачкој на грађевини. Послије свега одлучио је да, осим што са породицом ужива у овом лијепом крајолику, оснује пољопривредно газдинство и омогући туристима да упознају љепоте Крушева. У борби за егзистенцију своје четворочлане породице није било много времена за боравак на селу, гдје има преко

хектар земљишта. Ове године Веско је привео крају радове на изградњи апи коморе и очекује прве кориснике у његовој “ординацији”. На надморској висини од 1050 метара у новосаграђеном објекту од 80 квадрата, којем још недостаје фасада Веско је осмислио ентеријер и својим рукама израдио намјештај, чиме је на традиционалан начин опремио кућу, чија унутрашњост изгледа као из бајке. Сав намјештај је намјенски урадио, а помогао му је и брат Бока, познат по „златним рукама” у прављењу покућства. Једна читава страна зида је у стаклу и поглед „пуца” на прелијепи пејзаж пун зеленила и бехара. Док пуккета ватра, дневна соба мирише на чистоћу и дрво, које доминира у читавој кући, а опуштајући звуци долазе из природе. У поткровљу су

лежајеви за шест особа и кроз прозоре очи се одмарају на дивну околину и природна станишта. Веско има у плану да издаје туристима кућу а предност је да могу да користе и апи комору, у којој се налази шест кошница. Он истиче да је привео намјени апи комору највише због породице и себе, али да ће изаћи у сусрет свима који буду жељели да користе њене благодети. Пчеларством је почео да се бави 2001. године јер је одувјек волио пчеле. Иако је имао око 20 друштава, због много обавеза и одсуства било је и губитака.

ПИОНИРСКИ ПОДУХВАТ

Према његовим ријечима у Црној Гори је могућност коришћења апи

комора у повоју. -Словенци преко пола вијека користе апи терапије, односно инхалацију ваздухом из кошнице, што представља одличан начин лијечења и превенцију болести, првенствено респираторних органа, астме, бронхитиса, синуса код дјече и одраслих особа. У дрвеној кућици од шест квадрата, у веома удобном простору, опремио сам просторију гдје можете директно да удишете ваздух из кошнице помоћу инхалатора који има филтере и за оне који су алергични на полен. Удише се ваздух обогаћен медом, поленом, пергом, матичним млијечом, воском и прополисом који се лагано отапа у посебном топионику, а удише посредством инхалатора, појашњава Веско, Он истиче да је мај био прилично кишан и да није било довољно уноса због лоших временских услова. Ипак, очекује љепше вријеме и да ће 60 стабала воћа у непосредној близини побољшати унос. Иначе, апи терапија траје од 20 минута до пола сата, два пута дневно, најмање пет дана да би се постигли резултати, каже Веско, објашњавајући да је у апи комори направио два лежаја изнад кошница за које стручњаци кажу да саме вибрације пчела имају такав утицај да је сат лежања на таквом мјесту учинковито као осмочасовни одмор на удобном лежају.

Веско је уз помоћ Завода за запошљавање, као лице са инвалидитетом, отворио столарску радионицу па сваки слободни тренутак користи да унаприједи и олакша услове живота у селу. Тако је са пуно љубави направио дрвено степениште од облика дрвета, а стару колибу је преуредио у пластеник, јер је кров покрио пластичном фолијом. Столарска радионица је у близини куће а у њој је ове зиме правио себи нове ЛР кошнице.

И шта рећи на крају него да су љепота пљеваљских села, чист ваздух и љубазност домаћина сигурна препорука за добар одмор сваког човјека. Ако томе додамо благодети и корист апи терапије, нема сумње да је домаћинство Веска Крвавца права адреса за окрепљење тијела и душе.

В.М.

**У ДРУШТВУ СА ПОТЕНЦИЈАЛНИМ
ПЧЕЛАРОМ RUSTOM LJUKOVIĆEM**

Prvo edukacija pa košnice

Da mjesto i vrijeme nijesu važni, ako čovjek ima sreću da upozna dobrog domaćina, istaknutog i priznatog zdravstvenog radnika i prije svega posvećenog roditelja i supruga, uvjerio se autor ovih redova u sobi br. 13 koronarnog odjeljenja u KBC-u Crne Gore. Rusto Ljuković je po profesiji stomatolog i veoma svestrana osoba kojoj nikada nije dovoljno znanja pa makar se radilo o bilo kojoj oblasti, a naročito ekologiji ili poljoprivredi. Prije nego što sam čuo priču o njegovom posjedu u mjestu Vranj kod Tuzi dao sam mu jedan primjerak našeg časopisa kako bi, prelistavajući ga, olakšao sebi boravak i liječenje, a možda po završenoj hospitalizaciji i odluči da svoje gazdinstvo uveća sa desetak košnica. Po svemu sudeći tako će i biti.

-I ranije sam volio da čitam o pčelama i njihovom značaju za planetu kao i ljekovitim svojstvima meda i drugih pčelinjih proizvoda. Inače, moji ukućani i ja često konzumiramo med. Međutim, nijesam imao dovoljno uslova kao danas da se konkretnije posvetim ovom divnom hobiju pa ću to najvjerovatnije uraditi u skorijem periodu zajedno sa bratom Feridom, obećao je Ljuković, ističući da na imanju uzgaja preko stotinu stabala jabuke, kruške, trešnje, dunje, šljive i mandarine, a od prije tri godine i 800 maslina. Isto tako, dok se ne učlani u neko udruženje on bi volio da mu se ostavlja po jedan primjerak „Pčelarstva” kako bi bio u toku sa svim dešavanjima u crnogorskom pčelarstvu, i naravno dobio je pozitivan odgovor.

В. К.

UBLAŽITI NEPODNOŠLJIVE VRUĆINE I SUZBITI VAROU

Najvažniji posao u julu jeste da se sve stare i neproduktivne matice zamijene mladim, oplođenim maticama koje će u narednim mjesecima, avgustu i septembru, obezbijediti da pčelinje društvo proizvede dovoljan broj pčela radilica, ukoliko to nije urađeno u junu. Inače, u pčelarskoj godini jul je, uz april i avgust, najosjetljiviji mjesec obzirom da se tada koriste posljednje paše. To je period kada se pčelari moraju izboriti sa varoom kako bi pomogli pčelama da odgoje kvalitetne zimske pčele. Ako pčelar nije u mogućnosti da pčele preseli na lokaciju gdje je bogatija paša, pčelama mora pomoći nužnim zlom, odnosno

šećerom. Međutim, stručnjaci preporučuju da se šećer pomiješa sa medom da bi se dobili dobri rezultati jer prava vrijednost meda leži u sastojcima koji imaju presudan uticaj na život pčela. Oni ubrzavaju razvoj društava i u odnosu na šećer, podižu fiziološki kvalitet pčela.

Doduše mnogi pčelari strahuju od mogućnosti da se prihranjivanjem medom ne prenesu neke bolesti pčela. Na sreću to se rijetko dešava ako pčelar koristi med iz svojih košnica, a poželjno je da med bude stariji od dvije godine zbog nozemoze.

Stručnjaci, ipak, preporučuju da med prije korišćenja za prihranjivanje,

treba dati na stručnu analizu, kako bi se utvrdilo da li u njemu ima sastojaka opasnih za pčele.

Međutim, najveći problem u ovom periodu je varoa. Ako je ima mnogo, onda je sigurno da će uzimljena društva biti ili slaba ili sa pčelama koje u najvećem broju neće dočekati proljeće jer im je ova bolest još u leglu oslabila fiziološku konstituciju. To je glavni razlog nestajanja pčela sredinom zime u košnicama u kojima je u julu i avgustu bilo varoe. Inače, jul je mjesec, u prosjeku, sa najvišim temperaturama i to od 23 do 36°C, a znaju biti i preko 40°C. Padavine su kratkotrajne i često

propraćene grmljavinama, a u pojedinih mjestima i prolomom oblaka sa gradom. Sunčanih sati je 300–340, pa i više. U julu u ravničarskim krajevima počinje paša suncokreta, u planinskim livade, a počinju pripreme i planovi za selidbu na pašu vrijeska. Zbog čestih suša, u julu lučenje nektara bude slabo. Zbog niske vlažnosti zemljišta i vazduha (to se posebno odnosi na ravničarske krajeve) i zbog jake suše, paša može potpuno podbaciti.

OSNOVNI ZADACI

Ukoliko na lokaciji gdje se nalazi pčelinjak nema tekuće čiste vode onda se pčelama mora obezbijediti voda pomoću higijenskih pojilica. Ako neke stare matice nijesu još zamijenjene, to treba učiniti što prije, s tim da se moraju preduzeti i određene mjere protiv grabeži. Takođe, u ovom mjesecu mora se sprovesti i tretiranje protiv varoe i to samo kontaktnim sredstvima jer dimljenje ili bilo kakva špricanja nemaju nikakvog smisla zato što je 85% varoe u poklopljenom leglu. Nakon paše kestena, lipa ili neke druge biljke, pčelar mora obaviti pregled pčelinjih zajednica da bi vidio u kakvom su stanju zajednice i koje su njihove potrebe. Za većinu manjih pčelara kao i za one koji pčelare stacionarno, u julu je često bespajno vrijeme i zato treba posebno voditi računa o novoformiranim zajednicama kao i o njihovom razvoju. Dobro ih je stimulativno prihranjivati kao i proširivati prostor za leglo, ali vrlo pažljivo da se ne bi izazvao grabež. U ovo doba najbolje je prihranjivati pogačom koja i služi kao stimulativna prihrana.

Pri selidbi na bilo koju pašu treba biti jako oprezan i izbjegavati nagomilavanje velikog broja pčelinjih zajednica na jedno mjesto. U slučaju da paša podbaci, a varoa bude prisutna u većoj mjeri, može doći do vrlo ozbiljnih problema, a nije isključeno da do izražaja dođu razne bolesti koje prenosi, ali i aktivira varoa. To je jedan od glavnih uzroka gubitaka pčelinjih zajednica. U ovo doba, prilikom pregleda pčelinjih zajednica, dobro treba paziti na simptome pčelinjih bolesti, a u prvom redu na američku gnjiloću. Ukoliko se primijeti sumnjivo leglo, obavezno

KAKO SE ODBRANITI OD OSA I STRŠLJENOVA

Insekti kao što su ose i stršljeni nanose velike štete pčelinjacima. Postoji više metoda i načina za njihovo suzbijanje, a najefikasniji je da se unište njihova gnijezda u blizini pčelinjaka. Ose i stršljeni mogu se uništavati sakupljanjem u flaše u koje se sipa do polovine mješavina piva, usitnjene jabuke uz dodatak soka, šećera ili meda i postavljaju se na više mjesta oko pčelinjaka. Među prvima ovaj metod je uspješno primijenio u praksi naš poznati pčelar Bucko Krković (slika 1). Ipak, stručnjaci upozoravaju na sljedeće. Preporuke prodavaca zarad brzog profita pri prodaji bilo kakvih preparata za uništavanje osinjaka i stršljena može se završiti teškim posljedicama po osobe koje primjenjuju preparat. Isto tako, paljenje dijela tavana ili dijela krova gdje se nalaze ose nije siguran način da ih se riješite. Paljenjem i izazivanjem požara samo se podstiče agresivnost osa i mogućnost širenja vatre na sve djelove kuće, stana ili samog pčelinjaka.

Da bi se gnijezdo osa i stršljena u potpunosti odstranilo, potreban je detaljan pristup i višegodišnje iskustvo u radu sa uklanjanjem osinjaka i gnijezda stršljenova, kao i mikstura i mješavina od najmanje četiri do pet preparata koji se doziraju ne manje od 5-6 litara u brzom i jakom mlazu. Za to je potrebna profesionalna aparatura sa sertifikatom.

Uklanjanje njihovih gnijezda od strane nestručnih službi i pojedinaca neadekvatnim preparatima može imati jako velike posljedice po zdravlje osoba koje obavljaju te radnje.

Ima više primjera na pčelarskim sajtova o tome kako se sve pčelari brane od osa i stršljenova. Jedan od njih je preporučio i Zdravko Radulović iz Komana. -Uzmem flašu, bilo staklenu ili plastičnu, i u nju sipam pivo, otprilike 2 cm dubine i malo vode. Zatim dodam kašiku punu šećera. Napunim tako 10-15 flaša i stavim na svaku drugu ili treću košnicu. Nakon toga, svakoga sam dana pronalazio mrtve stršljene u flaši, a na moje iznenađenje, nalazio sam i mrtve ose. Pčele ne privlači pivo pomiješano sa šećerom već samo ose i stršljene. Mješavina je dobra, ali još bolje funkcioniše ako se stavi i malo alkoholnog ili jabukovog sirćeta - rekao je Radulović. I njegov kolega iz Spuža Velizar Miki Pavićević imao je problema sa osama i stršljenovima.

Kada je velika invazija stršljena, najefikasniji način da zaštitite pčelinjak je sljedeći. Uzme se sirova kost sa malo mesa i okači na drvo u pčelinjaku. Miris počinje da privlači stršljene i ose i bude ih svakog trenutka sve više i više. Onda se, uz korišćenje zaštitne opreme koju svi mi pčelari imamo, skinu kost sa drveta i pospe bilo kojim insekticidom u prahu, a da nema jak miris. Kost se opet vrati na drvo. Poslije toga mnogi stršljeni koji odnesu hranu u svoje leglo zatruju i podmladak i na taj način se uništi i izvor problema, objasnio je Pavićević

treba obavijestiti stručnu osobu, odnosno veterinara koji će uzeti uzorke i poslati ih na analizu. Prema kvalitetu legla procjenjuje se vrijednost mladih matice u novoformiranim zajednicama i u onim zajednicama gdje su zamijenjene stare mladim maticama. Vrlo je važno naglasiti da se ni u kom slučaju ne smije dopustiti da pčelinja zajednica ostane na maloj količini meda ili da, kojim slučajem, pčele gladuju jer to, u velikoj mjeri, utiče na njihovu vitalnost i dalji razvoj. Kako je ovo najsušniji vrijeme u godini, pčelama uvijek mora biti dostupna čista voda. Nikako se ne smije dozvoliti da pojila ostanu bez vode. Na pčelinjaku se posebno mora voditi računa o eventualnoj pojavi grabeži i zbog toga ih ne treba držati slabe i bezmatične zajednice. Grabež se može izazvati nepažnjom, prilikom pregleda, ostavljanjem okvira s medom koji su dostupni pčelama, pa makar to bilo veoma kratko. Pregledi se moraju obavljati brzo i to samo onda kada je to neophodno.

GRABEŽ

Grabež na pčelinjaku nije samo neugodna pojava, već je i jako opasna. Ukoliko se ne primijeti na vrijeme, može se proširiti na veći broj košnica, pa i na cijeli pčelinjak. U tom trenutku može se prouzrokovati neprocjenjiva šteta. Ovo je dovoljan razlog da se opasnost od grabeži uvijek ima u vidu i da se, prema tome, postupci pčelara sa pčelama i medom usklade s pravilima ponašanja u radu s njima. Grabež na pčelinjaku je uvijek rezultat nepažljivog rada pčelara, bilo sa medom ili okvirima u kojima ima ostataka meda od vrcanja ili sa sirupom prilikom prihranjivanja. Prisutnost slabih zajednica na pčelinjaku ili zajednica bez matice, pospješuje pojavu grabeži, naročito u bespašnom vremenu u godini. Zaustavljanje grabeži u košnici može se realizovati na više načina. Jedan od njih je da se napadnuta košnica skloni sa toga mjesta, odnese sa pčelinjaka i privremeno stavi u tamnu prostoriju, a na njeno mjesto treba postaviti praznu košnicu. Leta ostalih košnica moraju se smanjiti. Za vrlo kratko vrijeme, možda manje od sat vremena, napad

će prestati. Idućeg dana uklonjenu košnicu pregledamo kako bi utvrdili uzroke grabeži. Najčešći uzrok bude loša zajednica koja se teško može oporaviti. Takvu zajednicu najbolje je rasformirati, odnosno ukloniti maticu i spojiti sa jakom zajednicom. Ukoliko je zajednica dobra, košnicu nakon dva do tri dana vraćamo na pčelinjak i postavljamo je na drugo mjesto. Ako grabež zahvati više košnica, isti se postupak primjenjuje na svim košnicama. Kada se odgovorno ponašanje pčelara u radu sa pčelama i košnicama prihvatiti kao obavezno, razloga za grabež neće biti. Ako se drže samo jake zajednice na pčelinjaku, uz veliki oprez u postupcima s medom i pčelama, neće biti nikakvih problema sa pojavom grabeži. Pretpostavlja se da je grabežljivost nekih zajednica genetski poremećaj, ali u svakom slučaju na tome treba još puno raditi i biti oprezan da do grabeži ne dolazi.

REINVAZIJA VAROE

Adekvatno tretiranje ima za cilj da prekine uspon u razmnožavanju varoe, kako bi se izbjeglo oštećenje legla u naredna dva mjeseca kada će se izlijegeći zimske pčele. Suzbijanje varoe može se kombinovati sa formiranjem novih zajednica te zamjenom ili izolacijom matice u kavezu od matične rešetke. Na taj način se izleže veći dio legla, a varoa se stavlja pod direktan udar kontaktnog dugotrajnog hemijskog sredstva, koje se upotrebljava po uputstvima proizvođača. Nažalost, praksa je pokazala da još nije bilo šire organizovanije borbe protiv ove jako opasne pčelinje štetočine. I ono što se pokušavalo, završilo bi slabim rezultatima, ali i sa velikim neuspjehom i to u nekom malom području. Zato se postavlja logičko pitanje zašto je jako važno suzbijati varou u isto vrijeme na širem području? Zato što se varoa iz

na to uopšte se ne obaziru. Važno je da neki pčelari upotrebljavaju sve do čega dođu, a koliko će se ostataka toga naći u pčelinjim proizvodima, apsolutno ne mare. Istina, u posljednje vrijeme postaje sve jasnije da se s takvom praksom mora što prije prestati. Sada se postavlja drugo pitanje, da li je moguće uspješno pčelariti u prisustvu varoe?

Odgovor je potvrđan. Moguće je pčelariti i postizati visoku proizvodnju odgovarajućim i pravovremenim suzbijanjem varoe, korištenjem stručno proizvedenih, testiranih hemijskih sredstava. Uz biološku intervenciju štetočini se može ograničiti prisutnost u košnici. Na ovaj način neće biti većih problema za opstanak zajednica i njihovu produktivnost. Istina je da uspješno pčelarenje u takvim uslovima zahtijeva puno više znanja i još više rada. Osim toga, neophodan je i krajnje savjestan pristup primjene hemijskih sredstava kao i striktno pridržavanje uputstava za upotrebu bilo kojeg preparata jer se mora izbjeći i najmanja sumnja na prisutnost rezidua u pčelinjim proizvodima. Činjenica je da će varoa ostati sa pčelama dok postoji pčela i pčelarstva. Jedino se može očekivati da će u određenom trenutku doći do uspostavljanja ravnoteže između domaćina i štetočine, bolje rečeno, između pčele i varoe. Ako bi se stvorile otpornije, a u isto vrijeme i produktivne pčele, vjerovatno bi se mogla izbjeći tretiranja u toku sezone kao i upotreba hemijskih sredstava koja bi se svela samo na kasno jesensko tretiranje. To bi, u stvari, trebala biti dugoročna

orijentacija pčelarske nauke kako kod nas tako i u svijetu jer drugog, boljeg i prihvatljivijeg rješenja nema kada je u pitanju varoa-destroyer (razarač).

MEDONOSNE BILJKE

Jedna od važnijih medonosnih jednogodišnjih biljaka je i suncokret. To je zeljasta, industrijska biljka, koja se uglavnom koristi u industriji za dobijanje jestivog ulja. Cvjeta od polovine do kraja jula. Jedna glavica suncokreta ima prečnik od oko 35 cm i cvjeta oko 10 dana, a pojedinačni cvjetovi luče nektar svega dva dana. Cvjetovi se otvaraju koncentrično od periferije prema sredini, dnevno od 3-5 redova cvjetova. Lučenje nektara na jednoj glavici traje oko 10 dana, a na većim površinama sa nekoliko stotina hektara, oko 30 dana. Tokom cvatnje suncokreta cvjetaju i druge biljke na strništima, ukoliko ona nijesu preorana ili tretirana nekim herbicidom. Poslije vrcanja meda, pčelama treba pomoći kako bi povećale fond mladih dugoživijih pčela. To se radi na način da se iz plodišta dižu 3-4 okvira sa medom u gornji nastavak, a na njihovo mjesto stavljaju, takođe, 3-4 izgrađena okvira sa malo ili bez meda.

Vrijesak se javlja u dvije varijante, primorski koji je uvijek bijele boje i planinski čiji su cvjetovi crveno-ljubičaste boje. Primorski vrijesak izlučuje nektar na nadmorskoj visini do 1000 m, a planinski vrijesak ne uspijeva ispod 450 m nadmorske visine. U zadnjih 10-15 godina vrijesak slabo medi pa se postavlja još jedno pitanje, što je uzrok? Poznato je da se stočni fond smanjio i evo odgovora što je uzrok slabog ili nikakvog medenja. Nije dovoljno samo kontrolisati unos, istovremeno treba kontrolisati i leglo. Ako se primijeti da pčele unosom blokiraju maticu sa polaganjem jaja, mora se na vrijeme podići nekoliko okvira sa medom u medište, a prazno saće se spušta u plodište. Kod ovakvih kasnih paša pčelar mora biti jako oprezan da matice ne budu blokirane. Mora se osloboditi prostor kako bi mogle snijeti što veći broj jaja iz kojih će se izležiti zimujuće (zimске) pčele.

Izvor: pčelarska literatura i sajtovi

zaraženih pčelinjaka velikom brzinom širi na one pčelinjake na kojima je dobro suzbijana, pa se tako efekat borbe vrlo brzo poništava. To je zapravo „reinvazija“. Prema tome, realno je očekivati da će se nestručno suzbijanje vrlo brzo osvetiti jer to se događalo i ranije, a događa se i danas, a mnogi

ZAMJENA MATICA

Ako u junu nijesmo izvršili zamjenu starih i nekvalitetnih matice sa zrelim matičnjacima, to možemo sada da učinimo sa nukleusima i oplodjenim maticama. Matice u nukleusima su već izvele dvije generacije pčela. Kvalitet legla nam je uglavnom poznat i prema tome sada u julu možemo da pređemo na zamjenu. To se radi na sljedeći način. Staru maticu koja ne zadovoljava zahtjeve odstranjujemo i poslije najmanje 6 sati dodajemo drugu, mladu maticu u kavez. Najjednostavniji i najsigurniji način za dodavanje matice je dodavanje cijelog nukleusa, što se praktikuje u 90% slučajeva, a to se radi tako što prijepodne pčelinjem društvu oduzimamo staru maticu, predveče dodajemo nukleus u odgovarajućem nastavku, koristeći izbušenu novinsku hartiju kao pregradu između njih. U hranilice dodajemo jedan litar sirupa, što je posebno važno ako je paša slabija. Preko noći hartija će biti izgrickana i tako će neprimjetno biti spojeni osnovno društvo i nukleus.

KRATAK UVOD O UZIMLJAVANJU I ZIMOVANJU PČELINJIH ZAJEDNICA

**Piše: mr agronomije
i profesionalni pčelar
Radoslav Bele Zečević**

Jedan od načina je uzimljavanje pčelinjih zajednica u samo jednom LR tijelu i to na devet ramova (Slika 1). Prednosti ove tehnike rada ogledaju se u tome što se oslobađa iz košnice svo staro saće koje je potrebno preko zime pretopiti, izraditi satne osnove od sopstvenog voska i u proljeće kada se radi proširenje plodišnog prostora pčele će na raspolaganju imati da izrađuju novo saće na kvalitetnom vosku (Slika 4). Preporučljivo je nakon pretapanja stare drvene ramove uništiti (zapaliti), napraviti nove i u njih staviti nove satne osnove. Ako se vrši selidba na drugu lokaciju radi zimovanja olakšica se ogleda u tome što će se istim prevoznim sredstvom u jednoj turi transportovati veći broj košnica. Ako je zima veoma hladna pčelar će imati lakši uvid o tome gdje se nalazi pčelinje klube iako je

pčelinja zajednica „probila“ mednu kapu lakše će moći da reaguje dodavanjem pogače ili dodavanja rama sa medom preko satonoša, odnosno iznad samog pčelinjeg klubeta. Tako je pčelinja zajednica sa svih strana obezbijeđena sa dovoljnim količinama hrane i u slučaju nastupanja dugoročnog hladnog perioda sa temperaturama ispod nule (npr -20, -30 pa čak i više). Napomena - pogače u zimskom periodu dodavati u dva slučaja:

a) kada je pčelinja zajednica na ivici opstanka odnosno sa vrlo malim rezervama hrane

b) kada je pčelinja zajednica „probila“ mednu kapu
Isključivo izbjegavati dodavanje pogača na način „neka ima za svaki slučaj“ time je samo bespotrebno pogača u košnici i pčelaru remeti planirani budžet za tekuću godinu.

Sredinom januara ili krajem januara (u zavisnosti od vremenskih uslova) kada matica počinje da polaže prva jaja u tekućoj godini potrebno je preko satonoša dodati najlon foliju. Za ovu radnju najekonomičnije i najdugoroč-

Slika 1. Uzimljanje PZ na 9 ramova

nije rješenje je plastenička folija koja se za ovu namjenu može koristiti i preko desetak godina. Foliju preko satonoša dodavati samo na srednje jake i na jake pčelinje zajednice, a na slabe pčelinje zajednice izbjegavati dodavanje folije. Na unutrašnjoj strani folije stvara se kondenzacija u vidu vodenih kapi koje su pčelama lako dostupne za korišćenje. Pošto pčelinja zajednica prezimljava na samo 9 ramova riješen je problem buđi i plijesni na unutrašnjim bočnim zidovima košnice i na ramovima.

PRVI DETALJNI PROLJEĆNI PREGLED - NAREDNI PREGLED

Ovaj pregled se obično radi u prvoj ili početkom druge dekade aprila mjeseca. Obavezno voditi detaljnu evidenciju. Ovim pregledom se prati zdravstveno stanje pčelinje zajednice, brojčanost odnosno broj zaposjednutih ulica pčelama, broj ramova legla, površina legla na ramu, količina hrane i perge, kvalitet zalijeganja matice... Ako su pčelinje zajednice iskoristile prvu polensku pašu lijeske (*Corylus avellana*), drijena (*Cornus mas*), nešto kasnije džanarlike (*Prunus cerasifera*), maslačka (*Taraxacum officinale*) onda su u saću pčele deponovale veću količinu perge koju je potrebno rasporediti i matici osloboditi prostor za polaganje što većeg broja jaja. Činjenica je da će pčele premjestiti med iz punih ćelija saća u prazne ako je matici potrebno oslobađanje prostora za polaganje jaja, ali zato nikad neće premjestiti pergu iz punih ćelija u prazne i zato ako se na vrijeme ne izvrši pregled, matica će u

ovom vrlo bitnom vremenskom intervalu biti ograničena u broju polaganja jaja što će se kasnije odraziti na jačinu pčelinje zajednice. S obzirom da se u ovom periodu pčelinje klube i leglo u različitim stadijumima nalazi pri letu košnice (u većini slučajeva) potrebno izvršiti i rotaciju ramova i to svaki drugi ram. Ovim postupkom se ubrzava razvoj pčelinje zajednice, a ovu metodu ne primjenjivati kod slabijih pčelinjih zajednica jer će doći do prehlade legla jer one nisu brojčano jake i ne mogu da održavaju potrebnu mikroklimu legla i unutar košnice. Desetak dana nakon prvog pregleda radi se drugi pregled i vrši se tzv. "izjednačavanje" pčelinjih zajednica i dodavanje praznog rama do legla ili prvog rama sa satnom osnovom. Radi se na tome da svaka pčelinja zajednica ima približan broj ramova legla. Npr. ako dio zajednica ima 6,7 ili 8 ramova legla, drugi dio zajednica 4 ili 5 onda se uzima po jedan ram sa zatvorenim leglom i pripadajućim pčelama i dodaje u pčelinje zajednice koje imaju manji broj ramova sa leglom. Na ovaj način cio pčelinjak odnosno sva pčelinja društva će biti približno jednaka. Izjednačavanje se može vršiti tako što se iz pomoćnih društava (nukleusa) oduzimaju ramovi sa leglom i pripadajućim pčelama i dodaju društvima kojima je to potrebno. U nedostatku paše potrebno je dodavati sirup kako bi se u pčelinjem društvu stvorio osjećaj priliva hrane i održalo radno raspoloženje matice i pčela. Prihrana sirupa se radi u slučaju neiskorišćenja voćne paše. "Eksploziju" razvoja u navedenom periodu pčelinja zajednica doživljava kada iskoristi voćnu pašu. Od značajnih vrsta izdvajaju se: jabuka (*MALUS DOMESTICA*), šljiva (*PRUNUS DOMESTICA*), kruška (*Pyrus communis*) divlja

Slika 2. PZ spremna za proširenje plodišnog prostora

Slika 3. Dodavanje matične rešetke

Slika 4. Ogdalno kvalitetne matice i kvalitetan vosak (ograničavanje matice u jedno tijelo)

Slika 5. Fenofaza cvjetanja voća

trešnja (*Prunus avium*), višnja (*Prunus cerasus*) (Slika 5) U periodu iskorišćenja voćne paše stanje u pčelinjoj zajednici se mijenja iz dana u dan pa je tako potrebno djelovati blagovremeno sa dodavanjem nastavka i proširenjem plodišnog prostora (Slika 2). Kada se proširi plodišni prostor odnosno doda nastavak, matica počinje polaganje jaja u gornje tijelo (nastavak), pčele počinju izgradnju voštanih ćelija, mlade pčele se oslobađaju voska, a samim tim se smanjuje pojava rojevog nagona. Dodati nastavak sadrži 2 do 3 ili 4 rama izgrađenog saća, dok su ostali ramovi sa satnom osnovom. Sljedeća radnja je postavljanje matičnih rešetki i smanjivanje plodišnog prostora.

POSLJEDNJE PRIPREME ZA GLAVNU PAŠU

Deset do 15 dana prije nego što se procjenjuje početak glavne paše, smanjuje se plodišni prostor i postavljaju se matične rešetke (Slika 4). Matična rešetka obavezno mora imati drveni okvir i leto. Matica se spušta u prvo tijelo sa otvorenim leglom, a u drugom tijelu ostaje svo zatvoreno leglo. Obično je to 5-6 ramova zatvorenog legla sa vijencima meda. U prvom tijelu matici ostaje dovoljno prostora za nesmetano polaganje jaja, pčelinja zajednica je brojčano jaka, izlijeganjem legla u gornjem tijelu oslobađaju se ćelije saća za deponovanje meda. Ako je pčelinja paša obilna i ako potraje duži vremenski period vrši se dodavanje još jednog medišnog nastavka ili polunastavka (Fararov polunastavak) sa svim izgrađenim saćem. Dodavanje ovog nastavka ili polunastavka se vrši tako što se postojeći, sad već medišni nastavak ukloni trenutno, zatim se doda prazni nastavak ili polunastavak, nakon toga se doda puni, tako da prazno saće dođe u sredinu košnice. U dosadašnjoj praksi dodavanje praznog Fararovog polunastavka se pokazalo efikasno.

Na kraju, mora se shvatiti da u poljoprivredi i pčelarstvu ne postoje precizni datumi za obavljanje određenih radnji i poslova, već se sve radnje i poslovi obavljaju blagovremeno u zavisnosti kako to vremenske prilike ili neprilike nalažu!

Medno svim pčelarkama i pčelarima u Crnoj Gori i regionu!

PČELARI BJELOPOLJSKOG UDRUŽENJA 25. MAJA OBILJEŽILI SVOJU SLAVU SPASOV DAN

JEDINSTVENA SMOTRA DRUŽENJA I PRIJATELJSTVA

Posjeta manastiru Majstorovina, bratska i nadasve prijateljska dobrodošlica gostima iz Nove Varoši, Zlatara i Užica kao i dragim kolegama iz pojedinih crnogorskih udruženja te zajedničko druženje za bogatom trpezom i neizbježno evociranje uspomena sa prethodnih 15 susreta, bjelopoljski pčelari su na najljepši mogući način 25. maja obilježili svoju slavu Spasovdan. Tople riječi predsjednika Udruženja Lazara Tomovića na početku druženja, obraćanje prvog čovjeka SPOCG Radula Miljanića, blagoslovi sveštenika, pjesme „Limskih bisera”, stihovi iz Gorskog vijenca Marka Nedovića i guslarsko nadahnuće šesnaestogodišnjeg Dejana Nedovića svima će ostati u najdražim uspomenama. Na račun stime domaćina i izvanredne organizacije ove jedinstvene smotre prijateljstva nije štedio komplimente doajen pčelarstva sa Zlatara Đoko Zečević, ističući da se već dvije decenije on i njegovi zemljaci rado odazivaju pozivima crnogorskih kolega kako bi unaprijedili saradnju i razmjenjivali iskustva na obostrano zadovoljstvo.

O trudu domaćina slave, bračnog para Veljka i Miluše, da sve bude onako kako dolikuje jednom uglednom domaćinstvu suviše je trošiti riječi!

Za narednu godinu ista uloga pripala je istaknutoj porodici jednog od najboljih i najiskusnijih crnogorskih pčelara Vladimira Šebeka.

B. K.

ПРИЈЕТИ ВЕЛИКА ОПАСНОСТ ОД МАЛОАЗИЈСКИХ ИНСЕКТА КОЈИ ЗАТАМЊУЈУ ПЧЕЛАРСКО НЕБО

У последње вријеме многи портали доносе немилу вијест за пчеларски свијет и све добромислеће људе, да су у неким европским државама примијећени досад невиђени отровни инсекти већи од осова, угасито тамне боје, поријеклом из Источне Азије. Они нападају људе, гонећи их и до 800 метара даљине, а омиљена мета су им купачи. Купаче у води муњевито нападају, а једина заштита им је ако се загњуре у воду, а онда их ове летеће немани чекају и до пола сата да изроне. Оваква заштита је немогућа од напада азијских стршљенова, које је у Француску 2004. из Мале Азије довезао теретни брод. Ових напасника било је по читавој Европи, али су дјелимично сузбијени и истријебљени. Међутим, почели су се појављивати прво у Енглеској, а затим ширити даље по другим земљама.

Не сматрају се великом опасношћу за људе, али је познато да ови стршљенови десеткују локалне популације пчела, а и то да циљају и на кошнице, често чекајући да пчеле оду на пашу. И када ослаби одбрана, онда наваљују на кошнице до уништења. Ипак, уз бојну помоћ пчеларски стручњаци смислиће методе одбране као што су и против напасника вароа. Никад није све изгубљено.

ВРЛО МАЛО ЛИТЕРАТУРЕ О ПЧЕЛАРСТВУ

У пољопривредном и запуштеном комплексу „Скендерија”, у великој дворани „Мирза Делибашић” одржан је сајам књига, на коме је узело учешће око 120 излагача, који нерадо или непрофитабилно објављују стручну литературу из многих грана науке, а поготово из пољопривредне, гдје

НА ПОМОЛУ ИНВАЗИЈА СТРШЉЕНОВА

се могло једва наћи два-три наслова.

Обишао сам овај сајам уздуж и попријекло са молбом истакнутих никшићких пчелара Милодара Жугића и Жара Ђурђевца да пронађем нешто од стручне литературе о пчеларству, што сам са задовољством и учинио, али ми је труд био узалудан. Када на толико штандова, домаћих и страних излагача, није било ни слова о пчеларству, важној привредној грани, а у новије вријеме и мало туристичкој, онда је сваки коментар сувишан.

А, умни људи рекоше: „Кад

нестане пчела нестаће и људи.” Ако је тако, овај бијели башонски свијет почива на пчелама, светим инсектима. Нека се умножавају пчеларска друштва и њихови узгајивачи пчелари, добри људи посебног сензибилитета.

Како сазнајемо слично је било и на подгоричком књижевном сајму, гдје није било издања о пољопривреди и пчеларству, како носталгично исприча велики морачки пчеларски друг и пријатељ Павић Ћирић Радовић. По свему судећи издаваче не занима готово нимало да објављују литературу о

пољопривреди – нашој хранитељки и светом пчеларском занимању!

ВАЗДА МЕДЕНО О МЕДУ

Експертска доказивања утврђују да у кошници може бити од десет до осамдесет хиљада пчела, да мед садржи живи ензим, а да у контакту са металом, ови ензими умиру и да мед добија токсична дејства, па се не препоручује конзумирати мед металним кашичицама, него од дрвета или од пластике. Језици искуствености, који не морају бити зли кажу: „А како мед није примио токсичност, кад пролази и лагерује се кроз росвајне посуде врцаљки?“ Можда свима треба вјеровати или никоме.

Само мед садржи материју која је активатор како би људски мозак боље радио и једина храна на земљиној кугли која може одржати и спасити људски живот. Пчеле су својим производима спасиле и црне и бијеле људе од изумирања од глади у жаркој Африци. Научно је доказано да је једна кашичица меда довољна да спаси и одржи људски живот дан и ноћ, 24 часа. Прополис, пчелињи производ, најмоћнија је материја, која нема рок трајања јер је остао јестив, пронађен у пирамидама у древном Египту, те није ни чудо што је мед био праоблик прве валуте у свијету за плаћање – први новац прије злата, а први новчићи свијета имали су на аверсу насликану пчелу. Медицинска истраживања потврђују да је мед најбоље јести са саћем у свако доба дана, а може и ноћу.

Мед је храна и лијек, а медовина чудновати напитање – еликсир. О њему треба медено писати и поштовати га, то је веома тешко и готово немогуће, а матици – пчели велико хвала и слава, јер је божји дар овом човјечанству.

Слава пчели, светом инсекту, и не зовите је „мува“ као неки пчелари.

Благота Копривица

ЕКСПЕРТИЊА GORDANA DUVNJAK POSJETILA „KUĆU MEDA“

USAGLAŠAVANJE MJERA PODRŠKE

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta i usaglašavanja sa EU zakonodavstvom, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, preko projekta Food4Health, angažovalo je ekspertkinju gđu Gordanu Duvnjak, koja prati pčelarstvo u Hrvatskoj, da koordinira sa potencijalnim partnerima na ovom programu. Prilikom njenog dolaska акценат је стављен на usaglašavanju mjera podrške u pčelarstvu sa mjerama koje su definisane u EU. Tokom posjete gđa Duvnjak je obišla „Kuću meda“ i razgovarala sa predsjednikom Saveza pčelarskih organizacija Radulom Miljanićem i direktorom „Kuće meda“ Vladimirom Radulovićem. Tom prilikom oni su razmijenili mišljenja o mjerama podrške koje se sprovode u Hrvatskoj i načinu na koji se realizuje podrška u pčelarstvu. Gđa Duvnjak je iskazala zadovoljstvo radom Saveza pčelarskih organizacija i radom „Kuće meda“ kao i njihovom dobrom saradnjom sa resornim ministarstvom. Radnom sastanku prisustvovala je i samostalna savjetnica u MPVŠ Dragana Šutović.

B.K.

INOVACIJA GODINE U AGROBIZNIS SEKTORU

Na 90. međunarodnom poljoprivrednom sajmu koji je održan od 20. do 26. maja ove godine u Novom Sadu, „pametna“ higijenska pojilica za pčele Obrada Drakulović a dobila je veliki pehar i zlatnu diplomu za inovaciju godine u agrobiznis sektoru. Na ovaj način samo je potvrđena činjenica da naša zemlja raspolaže izvanrednim ljudskim resursima, koji svoje znanje i dragocjeno iskustvo posebno afirmišu u oblastima jedne od najprioritetnijih grana privrede u Crnoj Gori. Samim tim najnovije dostignuće u pčelarstvu olakšaće pojedine aktivnosti pčelara u pčelinjacima i uzdići zdravlje najdražih bića na mnogo veći nivo.

Higijenska pojilica za pčele, koju je osmislio Obrad Drakulović, član udruženja „Crnogorska pčela“, potpuno zaslužno je osvojila vrijedno priznanje na novosadskom sajmu poljoprivrede, tako da izum nastavlja da niže uspjehe u okruženju, nakon što je osvojio bronzu na beogradskom sajmu pčelarstva. Takođe, Drakulović je svoju inovaciju predstavio na Skupštini pčelara, gdje je održao impresivnu prezentaciju zajedno sa svojim mlađim kolegom, pčelarom i magistrom biotehničkih nauka Mitrom Đukanovićem. Stručni žiri sajma prepoznao je značaj ove inovacije, dodijelivši joj prestižno priznanje za inovaciju godine u agrobiznisu.

Ovaj pehar je jedan od najdražih jer je osvojen u žestokoj konkurenciji i predstavlja podsticaj za dalji razvoj projekta koji zahtijeva nova ulaganja i ogromni trud, rekao je Drakulović i naglasio da je postignuti uspjeh važan ne samo za njega lično, već i za cjelokupno pčelarstvo u Crnoj Gori. Inače, priznanje pokazuje koliko je inovacija potrebna i važna u sektoru pčelarstva, i kako može da doprinese unapređenju cjelokupne prehrambene industrije. Sa velikim entuzijazmom i neskrivenim optimizmom gledamo na buduću komercijalizaciju ove važne inovacije. Isto tako očekujemo da će njen uspjeh inspirisati još veći broj naših kolega da se posvete novim idejama i programima koji će savremenim pronalascima unaprijediti

poljoprivredu u svim krajevima Crne Gore, naglasio je Drakulović.

DA SE PODSJETIMO

Pojilica je centralno mjesto gdje se okupljaju pčele iz svih košnica na pčelinjaku i veoma često sa više pčelinjaka, što znači da voda iz jedne posude, preko vodonoša, bude razdijeljena svima. U cijelom svijetu na pčelinjacima se koriste primitivne pojilice za vodu, koje mogu da presuše i nerijetko predstavljaju izvor zaraznih bolesti. Glavni problem u pčelarstvu su bolesti i njihova transmisija. Jedan od puteva prenosa zaraznih bolesti je voda u pojilici. Kontaminacija vode se može desiti na samoj pojilici, pri uzimanju vode ili iz daljine. Pčele svoje fiziološke potrebe obavljaju u letu, rasipajući izmet kao kišu svuda po pčelinjaku, a pojilice su djelimično ili potpuno otvorene, pa dio izmeta neminovno završi u njima. Otpad iz košnice inficirane larve i njegovi djelovi razbacuju se po pčelinjaku sa milijardama spora i ovaj otpad, kao i izmet, može dospjeti u vodu i biti izvor infekcije. Ovakav model pojilice uvodi nove standarde kad je vodopojenje u pitanju. Revolucionarni proizvod površine 1/3 m² obezbjeđuje higijenski ispravnu vodu za preko 50 košnica u vrijeme intezivne potrošnje.

Tehničko rješenje je koncipirano da održava konstantan nivo vode, na određenoj poziciji dostupnoj pčeli, bez obzira na potrošnju. Poletno sletna površina je prilagođena za slijetanje i polijetanje bez klizanja, pri čemu je pčela ograničena na položaj iz kojega ne može zagaditi vodu i koju, stojeći na suvom, uzima jednostavno i lako. Po prvi put se primjenjuje tehnika samonivelacije, zahvaljujući kojoj uređaj funkcioniše na nekozistentnim terenima. Naime, po prvi put se primjenjuje takva tehnika koja obezbjeđuje svakoj pčeli zasebni boks iz kojeg uzima vodu. Takođe, po prvi put je omogućeno pčelaru da dobija informacije o nivou vode u pojilici iz daljine i na taj na način ne mora da bude uvijek prisutan u pčelinjaku kako bi kontrolisao vodu u sudovima, pojasnio je Drakulović.

B.K.

PREDNOSTI „PAMETNE“ POJILICE

1. **Bezbjedno pojenje pčela** (nema utapanja).
2. **Spriječena je defekacija u vodi** (nema prenošenja zaraznih bolesti).
3. **Mogućnost samostalnog funkcionisanja i priključenja pojilice na sve vrste napajanja** (vodovod, prirodni resursi i sve vrste rezervoara).
4. **Voda je zaštićena od negativnih uticaja iz spoljne sredine** (prljave i kisjele kiše, otpad iz košnice...).
5. **Jednostavna za korišćenje** (mali utrošak vremena za rukovanje).
6. **Mobilna i lagana** (pogodna za nošenje prilikom selidbe pčelinjaka).
7. **Može se postavljati na mekanim i neravnim terenima** (sposobnost samonivelacije do 5 stepeni u odnosu na horizontalu).
8. **Veliki broj pčela istovremeno uzima vodu.**
9. **Pčelaru stiže obavještenje (sms) na telefonu kada pojilica ostane bez vode** (kada se desi duže odsustvo pčelara).
10. **Multifunkcionalno napajanje vodom** (snabdijevanje pojilice vodom iz više izvora istovremeno garantuje sigurnost napajanja).
11. **Grabljivci pčela ne mogu da uzmu vodu** (ptice, stršljeni).
12. **Radi bez gubitaka vode.**
13. **Mogućnost stalne izmjene vode** (ukoliko se snabdijeva iz neograničenih izvora, rijeke, potoka...).
14. **Pojilica se može koristiti i za hranjenje pčela.**

PORODICI ALEKSIĆ TRI ZLATNE MEDALJE ZA KVALITET MEDA

Da je crnogorski med iz nikšićkog kraja po kvalitetu nadaleko poznat, govorilo se i prije Drugog svjetskog rata. Poznati crnogorski privrednik Čano Koprivica je krajem prošlog vijeka kvalitet meda promovisao u više evropskih država, ali čini se da taj brend još nije zvanično potvrđen. Kvalitet je nesporan i na njegovom brendiranju u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Privrednoj komori Crne Gore treba užurbano raditi.

Nedavna priznanja koja je dobila porodica Ratka Aleksića na Sajmu poljoprivrede u Novom Sadu, koji je održan od 20. do 26. maja, govore u prilog ranije navedenog. Poslao je tri uzorka meda i to med sa ljekovitog bilja i višecvjetni med, oba iz rodnog sela Vidne (MZ Vračenovici) i livadski med iz Bukovice, gdje seli dio pčelinjaka ljeti. Sva tri meda su osvojili zlatne medalje za kvalitet. Med sa ljekovitog bilja i livadski med su osvojili veliko, a višecvjetni malo sjajno odličje.

Prvi put sam se pojavio na takmičenju i osvojio tri zlatne medalje za kvalitet meda. Cijela porodica je uključena u pčelarenje, ovaj unosan, ali nimalo lak posao. Svi smo bili na svečanom uručivanju priznanja i srećni smo jer imamo motiv više da nastavimo sa daljim uspješnim aktivnostima u razvoju pčelarenja. Veliko zlato je limit u kvalitetu meda, pa je to potvrda da med sa naših prostora je sami vrh, to je brend koji treba zaštititi, rekao je, po povratku sa sajma, Ratko Aleksić, vrijedni pčelar, ali i sekretara Pčelarskog udruženja „Nikšić”.

PO „NIKŠIĆ”

UČENICI TREĆEG RAZREDA OŠ „NJEGOŠ” IZ SPUŽA POSJETILI „KUĆU MEĐA”

EDUKACIJA UZ ZABAVU I IGRU

Lijepa praksa SPOCG da afirmiše pčelarsku djelatnost kod mlađe populacije uspješno se realizuje i, što je mnogo važnije, djeca rado slušaju predavanja o pčelama i proizvodnji meda, a posebno uživaju razgledajući košnice u pčelinjaku. Ovoga puta „Kuću meda” posjetili su učenici trećeg razreda OŠ „Njegos” iz Spuža, njih 70, i učiteljice Tatjana Stojanović, Slavica Skendžić i Snežana Kadrijević.

Za edukaciju, u trajanju od jednog školskog časa, postarao se direktor doma svih crnogorskih pčelara Vladimir Radulović. Kroz zabavu, igru, pitanja i odgovore znatiželjnih mališana upoznao ih sa životom i aktivnostima najvrednijih i najznačajnijih bića na planeti.

Takođe, osnovci su obišli i pogone za preradu voska i proizvodnju hrane za pčele kao i prodavnicu opreme i pribora za pčelarstvo.

Kroz nastavni plani i program (Priroda i društvo), učenici trećeg razreda se upoznaju sa biljkama i životinjama karakterističnim za mjesto u kome žive. Kako bi produbili svoja znanja iz ovog predmeta, sa zadovoljstvom smo se odazvali pozivu Ivane Đuričković koja je zaposlena u ovom objektu i prihvatili njenu ideju da se jedno prijepodne

družimo i upotpunimo gradivo sa veoma zanimljivom temom. Tog dana upriličen nam je veoma srdačan doček od strane radnika i direktora ovog objekta.

Djeci je predstavljena jako interesantna i edukativna prezentacija o pčelama i pčelarstvu. Kroz istu su djeca proširila već stečena znanja, ali i dobila mnogo korisnih i zanimljivih informacija. Istaknuta je važnost očuvanja prirode, a samim tim i biljnog i životinjskog svijeta. Tokom prezentacije, djeca su aktivno učestvovala u razgovoru i dobila odgovore na mnoga pitanja koja su ih interesovala. Nakon prezentacije imali su priliku da se upoznaju i sa

pčelarskom opremom i priborom za pčelarstvo. Osim novih znanja i korisnih informacija, domaćini su nam priredili i medni doručak sa ukusnim kroasanima, priganicama i sokićima, a na poklon smo dobili i nezaobilazni crnogorski med.

Zahvalni smo na gostoprimstvu i srdačnom dočeku, kao i pozivu za ponovno druženje, kojem se unaprijed radujemo, prenijela je utiske učiteljica Stojanović, ne štedeći komplimente na račun divnog odnosa svih zaposlenih u „Kući meda” koji su se postarali da dječacima i djevojčicama 7. maj ostane u najljepšem sjećanju.

B. K.

ИН MEMOРИАМ

БЛАГУТИН БАЦКОВИЋ

Никшићка пчеларска организација остала је без дугогодишњег члана и изузетног пчелара Благутина Бацковића, који је свој животни вијек завршио у 91. години. Читав живот је био уз пчеле, од дјечачких дана па све до судњег дана. Године нијесу биле препрека да као младић одради у пчелињаку све што је потребно, па је и на дан његовог одласка у пчелињаку, у Дуги никшићкој, остало око педесет друштава. Породичну пчеларску традицију никад није изневјерио. Учио је од ђеда, па последице од оца, да би касније сам усавршио занат и успјешно ускладио животне и породичне обавезе са пчелама. Радни вијек је провео у привреди, радећи у предузећу Металац,

на одговорним пословима. Као пчелар се одмах по оснивању ПО Никшић укључио у њен рад. Као врстан познавац пчеларства несебично је своје знање преносио на млађе генерације, стварајући од њих вриједне и успјешне наследнике. По природи дружељубив, како на послу, тако и међу пчеларима био је омиљен. Више пута је биран у Управни одбор ПО Никшић, а носилац је највећег признања „Плакете никшићког пчеларског друштва”. Био је рекордер у производњи меда, па не чуди да је био носилац признања Министарства пољопривреде Црне Горе у области пчеларства. Својим несебичним залагањем и преношењем богатог личног искуства Благутин Бацковић је дао значајан допринос развоју пчеларства у никшићком крају. Зато ће га сви пчелари Никшића памтити као дружељубивог, скромног човјека и искреног друга. На испраћају до вјечне куће био је велики број никшићких пчелара и његових колега из других крајева Црне Горе, а од њега се бираним ријечима опростио Војин Ђукановић, предсједник Скупштине ПО Никшић. Нека му је вјечна слава и хвала.

ПЧЕЛАРСКА ОРГАНИЗАЦИЈА НИКШИЋ

MALI OGLASI

Prodajem nukleuse DB sa 6 ramova. Cijena 80 eura.
Željko Vlahović 067305932.

*

Prodajem 10 pčelinjih društava u DB košnicama sa
ovogodišnjim maticama. Cijena 1.500 eura.
Za sve informacije i dogovor pozovite br. tel. 069 543 146.

*

Mijenjam očuvanu, malo korišćenu prohromsku vrcaljku
LR sa šest ramova za DB sa četiri rama. Kontakt telefon za
sve informacije: 067 691 764 ili viber 068 815 700.

*

Prodajem LR društva na 10 ramova bez košnice.
Broj mob. tel. 069 502 884

*

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV
podnjačom kao i otklapač saća. Telefon 067 260 041

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama,
tel 069/066-573

*

Prodajem nukleuse sa 10, 6 i 5 ramova u LR košnicama sa
mladim maticama. Bucko Krković 069/560766

*

Prodajem 20 DB/12 ramskih društava.
Sve informacije možete dobiti na broj telefona
069 491 936, Nikšić.

Prodajem 20 nukleusa LR i 10 DB društava. Za sve
informacije pozovite broj tel. 067634560. Risto Borović

*

Prodajem LR društva sa mladim maticama.
Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite broj tel.
069490688.

Prodajem nukleuse i pčelinja društva sa eko
ramovima koje pčele same izrađuju. Moguća i
kompenzacija za građevinski materijal, zimnicu,
drvo za ogrijev i sl. Za sve informacije i eventualni dogovor
pozovite br.tel. 067 500 495

*

Prodajem 10 DB pčelinjih društava (3 sa 12 ramova i 7 sa
10 ramova). Cijena po dogovoru. Kontakt,
Boris Gošović, Krzanja, Podgorica
br.tel. 069015741

*

Prodajem veću količinu organskih pčelinjih
društava kao i nukleusa. Takođe prodajem i matice. Za
sve informacije i eventualni dogovor pozovite brojeve
telefona 067 537 384 i 069 537 384. Podgorica.

*

Prodajem pčelinja društva u dobrom stanju,
u DB košnicama na dva polunastavka i u LR košnicama
na tri nastavka. Kontakt osoba,
Miodrag Kaščelan, 069 135 435

kuća meda
www.kucameda.me

SOJA PROTEIN

pogača za pčele

preporučuje se kao dodatak ishrani pčela u periodu sezonskog nedostatka polena

SOJA PROTEIN INVERTNI SIRUP

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup i soja.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvod: KUĆA MEDA d.o.o.
Grbe bb, 81412 Spuž - Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Grbe bb, 81412 Spuž - Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to:
KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail:
kucamedacg@gmail.com

kuća meda
www.kucameda.me

IMUNO AKTIV

pogača za pčele

za bolji razvoj pčelinjeg društva

PROBIOTIK
50 PROBIOTIKA
Zdravstveno važna priroda
Niska i visoka
Sustav
Prilagodljivost prirode
Kvalitet proizvodnje

SUPLEMENT
50 SUPLEMENATA
Učinkovit i zdrav
Sustav
Prilagodljivost prirode
Kvalitet proizvodnje

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup, probiotik, pšenične mekinje, pivski kvasac, eterično ulje i cimet.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvod: KUĆA MEDA d.o.o.
Grbe bb, 81412 Spuž - Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Grbe bb, 81412 Spuž - Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

kuća meda
www.kucameda.me

KLASIK

pogača za pčele

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvod: KUĆA MEDA d.o.o.
Grbe bb, 81412 Spuž - Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel.: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Grbe bb, 81412 Spuž - Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica